

**ELEMENTI I KRITERIJI OCJENJIVANJA
BIOLOGIJE / PRIRODE 2023./2024.**

Uključeni nastavni predmeti: Biologija, Priroda

Nastavu izvode: Renata Florjanić

Elementi ocjenjivanja biologija:

- Usvojenost bioloških koncepata
- Prirodoznanstvene kompetencije

Elementi ocjenjivanja priroda:

- Usvojenost prirodoslovnih koncepata
- Prirodoznanstvene kompetencije

Element ocjenjivanja i opis elemenata	USVOJENOST BIOLOŠKIH KONCEPATA			
	Opis elementa: Obuhvaća znanja svih kognitivnih razina koja je učenik stekao u skladu s odgojno-obrazovnim ishodima definiranim u kurikulumu bez obzira na način provjeravanja znanja (usmeno ili pisano). U sklopu te sastavnice vrednuje se poznavanje temeljnih pojmova i stručnoga nazivlja, razumijevanje pojava i procesa, uz objašnjavanje međudnosa i uzročno-posljedičnih veza u živome svijetu te kompleksne međuovisnosti žive i nežive prirode, primjena znanja i rješavanje problemskih zadataka pomoću usvojenoga znanja.			
Brojčana ocjena	2	3	4	5
Kriterij ocjenjivanja	Prepoznaje temeljne pojmove i stručno nazivlje, slabo razumije pojave i procese. Nesamostalno i oskudno objašnjava međudnosa i uzročno-posljedične veze u živome svijetu. Slabo uočava kompleksne međuovisnosti žive i nežive prirode, potrebno je vođenje uz smjernice, reproducira gradivo, ne snalazi se na novim primjerima. Zadatke rješava sporo i nesigurno, uz pogreške.	Dobro poznaje temeljne pojmove i stručno nazivlje, razumije pojave i procese. Ima poteškoća u objašnjavanju međudnosa i uzročno-posljedičnih veza u živome svijetu. Tumači kompleksne međuovisnosti žive i nežive prirode uz smjernice, reproducira gradivo, teže se snalazi na novim primjerima. Rješava već izvježbane zadatke problemskog tipa pomoću usvojenoga znanja.	Vrlo dobro poznaje temeljne pojmove i stručno nazivlje, razumije pojave i procese, vrlo dobro objašnjava međudnose i uzročno-posljedične veze u živome svijetu. Uspješno tumači kompleksne međuovisnosti žive i nežive prirode uz smjernice, primjenjuje znanje na već poznatim primjerima i rješava problemske zadatke pomoću usvojenoga znanja.	U potpunosti poznaje temeljne pojmove i stručno nazivlje, razumije pojave i procese, uspješno objašnjava međudnosa i uzročno-posljedične veze u živome svijetu. Samostalno tumači kompleksne međuovisnosti žive i nežive prirode, primjenjuje znanje na novim primjerima i uspješno rješava problemske zadatke pomoću usvojenoga znanja. Služi se dodatnim izvorima znanja.

Element ocjenjivanja i opis elementa	PRIRODOZNANSTVENE KOMPETENCIJE BIOLOGIJE			
Opis elementa: Vrednuju se vještine i sposobnosti koje je učenik stekao te praktična primjena teoretskoga znanja, ili praćenjem njegovih aktivnosti i/ili rezultata tih aktivnosti. To mogu biti praktični radovi, prezentacije, referati, plakati, seminarski radovi, kao i prikazi rezultata radova, istraživanja, zaključaka i sl. Prema definiranim odgojno-obrazovnim ishodima, vrednuju se postupci i procesi pri istraživanju, sposobnosti učenika da prikaže dostupne podatke o nekoj pojavi ili procesu, da raspravi nešto s različitih gledišta, smisleno raščlani problem, prikaže međudnose u sklopu pojave, riješi postavljeni problem na temelju uvježbanih modela ili uoči pogreške i predloži vlastita rješenja.				
Brojčana ocjena	2	3	4	5
Kriterij ocjenjivanja	Temeljne radnje praktičnog rada, istraživanja, izrade plakata i drugih aktivnosti učenik obavlja vođeno u skupini, pokatkad griješi. Poštuje pravila rada. Zadatke izvodi uz pomoć učenika u skupini i učiteljice. Bilješke o zadatku ne izvodi samostalno, ali ih nastoji u potpunosti napisati. U donošenju zaključaka nije samostalan. Pokazuje trud i uključuje se u rad. Slabo se snalazi u raspravama, nesamostalan u raščlanjivanju problema.	Usvojio pravila izvođenja, praćenja, bilježenja i izvođenja praktičnog rada uz precizne upute i pomoć učitelja. Poštuje pravila rada. Reproducira teoretska znanja. Promatra i bilježi pojave tijekom praktičnog rada prema uputi, uz korekcije. Sudjeluje u radu u grupi, prati i bilježi zapažanja i zaključke prema uputi, korektno. Pokatkad griješi u donošenju zaključaka. U raspravi je potrebna veća samostalnost.	Usvojio pravila izvođenja, praćenja, bilježenja i izvođenja praktičnog rada uz upute. Primjenjuje teoretska znanja. Uočava pogreške, nedostaje inicijativa u njihovu rješavanju. Trudi se, uvijek poštuje pravila rada. Izostaje kreativnost i samostalnost u promatranju, bilježenju pojava tijekom praktičnog rada i izvođenju drugih zadataka. U donošenju zaključaka pokatkad treba smjernice. U raspravi se snalazi prema uputama.	Razvijenih prirodoznanstvenih kompetencija. Vješto, samostalno i precizno izvodi praktični rad. Uspješno primjenjuje teoretska znanja. Pažljivo promatra i samostalno bilježi pojave tijekom praktičnog rada, istraživanja, terenske nastave i dr., te izvodi, tablično i grafički prikazuje rezultate praktičnih radova i ostalih zadataka na osnovi čega uspješno donosi zaključke. Rado se uključuje i uspješno sudjeluje u mini projektima, izrađuje prezentacije, plakate, Raspravlja s različitih gledišta, smisleno raščlanjujući problem. Prikazuje međudnose u sklopu pojave. Rješava postavljeni problem na temelju uvježbanih modela. Uočava pogreške i predlaže vlastita rješenja. Kreativna je i znatiželjna u otkrivanju prirode i bioloških znanstvenih dostignuća.

Element ocjenjivanja i opis elemenata	USVOJENOST PRIRODOSLOVNIH KONCEPATA			
	<p>Opis elementa: Obuhvaća znanja onih kognitivnih razina koja je učenik stekao u skladu s definiranim ishodima kurikulumu. U sklopu toga elementa vrednuje se poznavanje temeljnih pojmova, razumijevanje pojava, procesa i međudnosa, objašnjavanje međusobnih utjecaja i uočavanje uzročno-posljedičnih veza i kompleksne međuovisnosti žive i nežive prirode.</p>			
Brojčana ocjena	2	3	4	5
Kriterij ocjenjivanja	<p>Prepoznaje temeljne pojmove i stručno nazivlje, slabo razumije pojave i procese i međudnose, reproducira gradivo. Nesamostalno i oskudno objašnjava međusobne utjecaje i slabo uočava uzročno-posljedične veze i kompleksne međuovisnosti žive i nežive prirode u čemu je potrebno vođenje uz upute.</p>	<p>Dobro poznaje temeljne pojmove i stručno nazivlje, razumije pojave i procese i međudnose. Ima poteškoća u objašnjavanju međusobnih utjecaja i uočavanju uzročno-posljedičnih veza i kompleksne međuovisnosti žive i nežive prirode što uspijeva uz pomoć i smjernice učitelja.</p>	<p>Vrlo dobro poznaje temeljne pojmove i stručno nazivlje, razumije pojave i procese i međudnose. Uspješno objašnjava međusobne utjecaje i uočava uzročno-posljedične veze i kompleksne međuovisnosti žive i nežive prirode uz smjernice i korekcije.</p>	<p>U potpunosti poznaje temeljne pojmove i stručno nazivlje, razumije pojave i procese i međudnose. Uspješno objašnjava međusobne utjecaje i uočava uzročno-posljedične veze i kompleksne međuovisnosti žive i nežive prirode.</p>

Element ocjenjivanja i opis elementa	PRIRODOZNAJSTVENE KOMPETENCIJE PRIRODE			
	Opis elementa: Vrednuju se stečene vještine. Prate se učenikove aktivnosti tijekom istraživačkoga rada i njihov rezultat (pokusi, modeli, crteži, grafički i tablični prikaz rezultata, usmena i pisana izvješća – poster, prezentacije i sl.).			
Brojčana ocjena	2	3	4	5
Kriterij ocjenjivanja	Temeljne radnje praktičnog rada, istraživanja, izrade plakata i drugih aktivnosti učenik obavlja vođeno u skupini, pokatkad griješi. Poštuje pravila rada. Zadatke izvodi uz pomoć učenika u skupini i učiteljice. Bilješke o zadatku ne izvodi samostalno, ali ih nastoji u potpunosti napisati. U donošenju zaključaka nije samostalan. Pokazuje trud i uključuje se u rad.	Usvojio pravila izvođenja, praćenja i bilježenja praktičnog rada, uz upute i pomoć učitelja. Poštuje pravila rada. Pokuse izvodi samostalno, slijedi upute, prati i bilježi korektno. Pokatkad griješi u donošenju zaključaka te je potrebna pomoć učiteljice.	Usvojio pravila izvođenja, praćenja i bilježenja praktičnog rada, uz upute. Uspješno izvodi pokus, praktični rad. Zainteresiran, uvijek poštuje pravila rada. Izostaje kreativnost i samostalnost u promatranju pokusa i izvođenju zaključaka.	Razvijenih stečenih vještina. Samostalno i precizno promatra i bilježi pojave tijekom pokusa. Samostalno izvodi rezultate pokusa te uspješno donosi zaključke. Uspješno izrađuje modele, crteže, grafički i tablično prikazuje rezultate. Rado se uključuje i uspješno izvodi mini projekte. Kreativna je i znatiželjna u otkrivanju prirode.
<p>Napomena:</p> <p>Kriteriji za ocjenu nedovoljan (1) podrazumijevaju da nije ostvaren minimum prema opisanim kriterijima za ocjenu dovoljan (2).</p>				

Dodatak iz Metodičkog priručnika predmeta Priroda za 5. razred odnosno Biologija za 7. razred (Ministarstvo znanosti i obrazovanja, 2019.)

U sklopu ove sastavnice (prirodnoznanstvene kompetencije) vrednuje se:

- Izvješće o istraživanju u obliku slobodnog sastavka, prezentacije ili postera, uz moguću primjenu IKT-a ili popunjavanje radnog lista
- Izrada modela, umnih mapa, plakata, shema, označenog crteža kao rezultata opažanja
- Postavljanje pitanja povezanih s predmetom opažanja
- Prepoznavanje istraživačkih pitanja (izbor među ponuđenima, uz obrazloženje svojeg izbora)
- Prepoznavanje ostvarenosti načela znanstvenog istraživanja (postojanje kontrolne skupina – referentna vrijednost, replikatni uzorci, dovoljan broj podataka...)
- Bilježenje i prikazivanje rezultata, urednost, sistematičnost, točnost i preciznost
- Pretvaranje tabličnih podataka u grafičke prikaze i interpretacija grafičkih prikaza
- Izvođenje zaključka na temelju rezultata, uočavanje uzročno-posljedičnih veza
- Prepoznavanje uloga korištenog laboratorijskog i terenskog pribora i mjernih instrumenata (za što se i kako koriste)
- Odabir odgovarajućeg pribora i materijala za izvođenje praktičnog rada/ istraživanja
- Pravilno rukovanje mjernim instrumentima i pravilno očitavanje rezultata
- Provođenje mjera sigurnosti (uoči i tijekom rada) i pravilno rukovanje priborom (nakon vježbanja)
- Rasprava, grupni rad, suradnja.

Vrednovati se mogu sljedeći učenički uradci ili aktivnosti:

- Pretvaranje teksta u grafički organizator (umnu mapu, shemu, dijagram....)
- Izrada označenog crteža prema vlastitom konceptu ili na temelju opisa
- Izrada izvješća o istraživanju korištenjem IKT ili na plakatu
- Izlaganje o nekoj temi ili demonstracija prezentacije
- Izrada nacрта istraživanja, na temelju istraživačkog pitanja i pretpostavke
- Objašnjenje provedenog praktičnog rada i slično.

Primjer rubrika za vrednovanje plakata:

	Opis učeničkog postignuća i ocjene			
Sastavnice/ elementi	Dovoljan(2)	Dobar(3)	Vrlo dobar(4)	Odličan(5)
Izgled plakata	Bez vizualnih osobitosti; sadržaji su nasumično postavljeni; nedostaju slike; neurednost; greške u pravopisu	Pojedini dijelovi plakata su prazni, a pojedini pretrpani; nedostaju slike ili tekst; slova su nečitljiva s veće udaljenosti	Plakat uredan, ali ne privlači pozornost; na plakatu ima previše teksta, a slova bi trebala biti veća kao i naslov rada.	Snažan vizualni dojam; odličan omjer teksta i slika; Očita je kreativnost u izradi plakata, dobra veličina slova
Sadržaj plakata	Većina sadržaja se ne odnosi na temu; neprimjeren uzrastu i predznanju. Sadržaji su preuzeti iz znanstveno neprovjerenih izvora. Ne razlikuju se glavni i sporedni sadržaji.	Sadržaji nisu dobro odabrani (prelagani ili presloženi). Učenici ne razumiju pojedine pojmove. Logički slijed postoji, ali bez uvodnog dijela i zaključka.	Pojedini sadržaji nisu primjereni uzrastu učenika, ali većina dobro opisuje temu. Sadržaji imaju logički slijed, samo neki odlomci sadrže previše teksta.	Odabrani sadržaji odlično opisuju temu; prilagođeni uzrastu i predznanju učenika i znanstveno su utemeljeni. Sadržaji su složeni logičkim slijedom; u obliku odlomaka; svaki odlomak uz korištenje natuknica
Prezentacija plakata	Učenik se nije pripremio za izlaganje, ne zna odgovoriti na pitanja učitelja i učenika.	Učenik tijekom izlaganja čita s plakata; izbjegava komunikaciju s učiteljem i učenicima	Učenik pokazuje manju nesigurnost u komunikaciji s učiteljem i učenicima	Učenik s lakoćom izlaže i uspostavlja komunikaciju s učiteljem i učenicima

Dodatak aktiva biologije / prirode:

Učenici će s kriterijima vrednovanja raznih aktivnosti koje se sumativno vrednuju u elementu ocjenivanja „prirodoznanstvene kompetencije“ biti pravovremeno upoznati.

Preporučena ljestvica ostvarenih bodova pri pisanoj provjeri znanja je sljedeća:

Odličan – 90% - 100%

Vrlo dobar – 80% - 89%

Dobar – 60% - 79%

Dovoljan – 50% - 59%

Nedovoljan – 0% - 49%

Ukoliko učenik nije bio na nastavi na dan pisane provjere znanja, istu piše sljedeći nastavni sat kada bude prisutan na nastavi.

Usmeno provjeravanje i ocjenjivanje učenika može se provoditi na svakom nastavnome satu bez obveze najave.

Zaključivanje ocjena

U zaključnoj ocjeni podjednak udio čine ocjene iz svih elemenata vrednovanja. Zaključnu ocjenu samostalno donosi svaki učitelj. U procesu donošenja odluke o zaključnoj ocjeni učitelj treba iskoristi sve informacije koje je tijekom godine prikupio o svakom pojedinom učeniku i njegovu napredovanju, primjenom različitih pristupa vrednovanju. Zaključna ocjena ne treba nužno biti aritmetička sredina pojedinačnih ocjena prikupljenih vrednovanjem naučenog. Uz zaključnu brojčanu ocjenu, piše se i kvalitativni opis postignuća i napredovanja učenika, u odnosu na kurikulumom definirane odgojno-obrazovne ishode i razine usvojenosti.

Zaključna je ocjena rezultat rada učenika i učitelja te opisuje razinu učenikova konačnog postignuća.

Vrednovanje za učenje i kao učenje ima za cilj pomoći učeniku ostvarivanje što boljeg rezultata. Kod nekih će učenika predznanje, sposobnosti i radne navike biti od početka na visokoj razini pa će sve ocjene tijekom godine biti ujednačene. Drugi će se učenik teže snaći u ispunjavanju zahtjeva koji se pred njega postavljaju i trebat će mu više pomoći ili poticaja da bi ostvario rezultat sukladan svojim sposobnostima. Ako su njegove ocjene s početka godine niže od završnih, nije opravdano umanjiti konačni uspjeh radi početnog nesnalaženja.